7 Zavádění nových metod, postupů a nástrojů inspekčního hodnocení vycházejících z projektu NIQES

Česká školní inspekce od července 2011 realizuje vlastní strategický projekt nazvaný Národní systém inspekčního hodnocení vzdělávací soustavy v České republice (NIQES), jehož stěžejním obsahem je vývoj nových metod, postupů a nástrojů jak pro hodnocení škol a školských zařízení, tak pro hodnocení vzdělávací soustavy jako celku v intencích školského zákona. Od samého počátku je snahou České školní inspekce konstruovat naprostou většinu výstupů tak, aby byly využitelné nejen pro potřeby hodnocení prováděného inspekčními pracovníky, ale také v rámci přímé praxe jednotlivých škol. Všechny vyvíjené metody, postupy a nástroje jsou průběžně implementovány do hlavní činnosti České školní inspekce a dotknou se tak prakticky celého segmentu regionálního školství. Podrobnosti o obsahu projektu a jeho klíčových aktivitách jsou k dispozici na webových stránkách České školní inspekce i samotného projektu.

Vývoj prací na projektových výstupech byl ve školním roce 2013/2014 zásadně ovlivněn schválením podstatné změny projektu, v jejímž důsledku došlo ke změně způsobu realizace vývoje metod, postupů a nástrojů pro hodnocení míry podpory a dosažené úrovně ve vybraných gramotnostech. Dále došlo také k rozšíření původního plánu vzdělávání pedagogických pracovníků a dalších zaměstnanců škol, zejména v práci s vyvíjenými informačními systémy, které mohou využívat také školy v rámci své vlastní výchovně-vzdělávací činnosti.

V první polovině školního roku byla dokončena a vydána rozsáhlá Analýza současných systémů pro sledování a hodnocení kvality a efektivity ve vzdělávání, kterou na základě zadání České školní inspekce zpracoval tým akademických pracovníků Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně. Jde o rozsáhlou komparaci přístupů k definici kvality a efektivity ve vzdělávání v rámci zemí OECD, která obsahuje také porovnání nástrojů a metodik, které země OECD ke sledování a hodnocení kvality ve vzdělávání používají, a která komentuje míru pozornosti, kterou jednotlivé země OECD věnují podpoře rozvoje vybraných gramotností. Součástí analytické studie je také zhodnocení názorů a postojů všech relevantních skupin účastníků počátečního vzdělávání na možné způsoby realizace a potenciální přínosy a rizika externího sledování kvality ve vzdělávání. Tato analytická studie je jediným dokumentem svého druhu, který v České republice vznikl, a stala se velmi fundovaným, obsáhlým a ceněným kompendiem poznatků užitečných pro veškeré další debaty o problematice hodnocení kvality a efektivity ve vzdělávání. Analýza je ke stažení rovněž na webových stránkách České školní inspekce.

Zásadním způsobem byly také akcelerovány práce na vývoji metod a postupů pro hodnocení míry podpory a dosažené úrovně ve čtenářské, matematické, přírodovědné, sociální, jazykové a informační gramotnosti, s nimiž bude Česká školní inspekce pracovat v rámci své hodnotící činnosti. Jednotlivé expertní týmy pod vedením respektovaných garantů, jako je např. profesor Milan Hejný pro oblast matematické gramotnosti, formulovaly základní koncepční parametry jednotlivých gramotností, vymezily a odůvodnily jejich definice ve vztahu k tuzemským kurikulárním dokumentům i mezinárodním šetřením a také předložily návrhy možných typů nástrojů použitelných pro sledování a hodnocení podmínek, rozvoje a dosažené úrovně v jednotlivých gramotnostech. Zformulována byla také podrobná představa o podobě a obsahu nových inspekčních nástrojů v kontextu nástrojů užívaných v současnosti. Vytvořen byl rovněž návrh základních oblastí, kritérií a indikátorů kvality školy (v modifikacích pro předškolní vzdělávání, základní školy a střední školy), na jejichž základě by po ukončení vývojového procesu měly být všechny školy a školská zařízení Českou školní inspekcí hodnoceny. Ke všem vytvářeným nástrojům a metodickým postupům byly a nadále budou doplňovány (a později v průběhu reálné inspekční činnosti rozšiřovány) ilustrativní příklady možných pozitivních zjištění ve snaze poskytnout školám soubor příkladů dobré praxe využitelný v jejich autoevaluaci a dalším rozvoji.